

Toetsen en proefwerken

Door Theo van der Werf, januari 2009

Voor jongeren met ME/ CVS is schoolgaan vaak een probleem. Toch is er meestal meer mogelijk dan ouders en kinderen denken. In deze eerste aflevering van de reeks 'Praktische tips voor leerlingen met ME/ CVS in het voortgezet onderwijs' aandacht voor toetsen en proefwerken.

Het is niet altijd eenvoudig om je opleiding te vervolgen of af te ronden als je ME/ CVS hebt. Je gezondheidsklachten kunnen ervoor zorgen dat de strak geregisseerde programma's van de vmbo-, havo- of vwo-opleiding een struikelblok vormen in plaats van een springplank naar het diploma. Je kunt op school niet meer mee, doordat jouw beperktere mogelijkheden niet (meer) aansluiten bij de organisatievorm en het tempo van de opleiding. En dat terwijl je slim genoeg bent voor de opleiding die je volgt. Je wilt wel, maar het lukt niet. Je raakt achter en kunt het niet meer inhalen. Mogelijk ben je al een keer blijven zitten of bestaat de kans dat dit (weer) gaat gebeuren of dat je straks (opnieuw) zakt voor het eindexamen. Het kan zijn dat het maar het beste lijkt om over te stappen naar een eenvoudigere opleiding. Soms krijg je ook het advies om dit te doen. En misschien ben je al zo lang aan het tobben dat je erover denkt om maar van school te gaan, of is de kans groot dat dit volgens het schoolreglement moet. Wanneer je niveau, motivatie en inzet oké zijn en je alleen door je ziekte in deze vervelende situaties belandt, kan de school samen met jou en je ouders naar een uitweg zoeken.

Afwijkende voorschriften

In het schoolreglement, het examenreglement en het programma van toetsing en afronding legt een school alle afspraken vast die gelden voor het maken en inleveren van toetsen en proefwerken. Een overzicht van die afspraken is in het bezit van de onderwijsinspectie, die de kwaliteit van toetsen en opdrachten bewaakt.

Aan de regeling kwaliteitseisen die door de onderwijsinspectie is opgesteld, is speciaal voor leerlingen met een beperking toegevoegd dat toetsen en proefwerken mogen worden afgenomen op een manier die is aangepast aan de mogelijkheden en de condities van een langdurig zieke leerling. Het gaat dan om afwijkende voorschriften die noodzakelijk zijn om die leerling gelijke kansen te geven zijn schoolopleiding met succes af te ronden. Basis voor deze afwijkende wijze van examineren is artikel 55 van het examenbesluit vwo-havo-mavo-vbo.

Hieronder een aantal voorbeelden van afwijkende voorschriften:

- **Geldigheidsduur prestaties**

De door de zieke leerling afgeronde opdrachten en de behaalde resultaten (cijfers) voor toetsen, proefwerken en opdrachten blijven geldig gedurende de gehele verdere opleiding. Dus ook na zittenblijven en/of zakken voor het examen. Als je eenmaal hebt laten zien dat je een onderdeel beheerst, hoef je dat dus niet nog een keer te bewijzen.

- **Toetsen, proefwerken en opdrachten elders afleggen**

Voor de zieke leerling wordt per onderdeel afgesproken waar toetsen en opdrachten worden gemaakt. Dit kan dus ook bij hem of haar thuis zijn. De rol van toezichthouder bij het afnemen van toetsen en het uitwerken van opdrachten kan hierbij door de schooldirectie worden overgedragen op 'derden': bijvoorbeeld een conciërge, een ambulante begeleider of een consulent onderwijs zieke leerlingen.

- **Verlenging beschikbare tijd voor proefwerken en toetsen**

De beschikbaar gestelde toetstijd mag voor de zieke leerling worden verlengd met 30 minuten of meer, als dat nodig is. Eventueel kunnen ook rustmomenten worden ingelast.

- **Samenvoegen of opdelen van toetsen en proefwerken**

Om aan te kunnen sluiten bij de mogelijkheden van de zieke leerling kan de school het aantal 'toetsmomenten' verminderen of vermeerderen. Zo kunnen twee toetsen/proefwerken over kleinere leerstofeenheden worden samengevoegd tot één, of kan één toets/proefwerk over een grotere leerstofeenheid worden opgedeeld in twee kleinere.

- **Inhaal- en herkansingsmogelijkheden**

Voor de zieke leerling geldt geen beperking ten aanzien van het aantal inhaal- en herkansingsmogelijkheden. Zo nodig zorgt de betreffende docent voor extra toetsen of proefwerken.

- **Toetsmomenten**

De school kan voor een zieke leerling afwijken van de vastgelegde toetsmomenten (toetsweken/proefwerkweken) en voor hem of haar een individuele planning maken. De betreffende docent zorgt ook in dit geval voor extra toetsen of proefwerken.

- **Toetsvorm**

Zo nodig kunnen toetsen en proefwerken in plaats van schriftelijk ook mondeling worden afgenomen.

Een voorbeeld van een maatwerkprotocol, waarmee de school aan de onderwijsinspectie kan melden welke afwijkende voorschriften zij bij toetsen en examinering voor een leerling met chronische klachten wil toepassen, is te vinden op de website www.jongerenbinnenboord.nl

Maatwerk

De hierboven genoemde praktische tips zijn voorbeelden van de mogelijkheden die er voor scholen bestaan om de regels zodanig aan te passen dat deze meer aansluiten bij de mogelijkheden van chronisch zieke leerlingen.

Er zijn echter nogal wat jongeren met ME/CVS van wie duidelijk is dat zij structureel niet in staat zijn om het totale leerstofpakket per schooljaar af te ronden. Deze leerlingen weten van tevoren dat ze zullen blijven zitten, een niveau moeten dalen of zullen zakken voor hun examen. Aanpassing van de regels

alléén is voor hen niet voldoende om uitzicht te behouden op een diploma en/of vervolgopleiding op niveau. Wat zij nodig hebben is een opleiding-op-maat in de vorm van een flexibel onderwijstraject. Hierbij wordt de verplichte leerstof zodanig over de schooljaren verdeeld dat er een haalbare route naar het diploma en/of de vervolgopleiding ontstaat. Zij doen dan gepland langer over hun opleiding. De studieduur wordt voor hen opgerekt, zodat ze niet hoeven te blijven zitten.

Advies en informatie

Ben jij zo'n leerling die behoefte heeft aan maatwerk, maak dan samen met je ouders een afspraak met de leerplichtambtenaar in jouw gemeente, de consulent zieke leerlingen uit jouw regio of met iemand van een regionaal expertisecentrum (REC) bij jou in de buurt. Zij kunnen je advies geven of helpen om het gewenste maatwerk op school te bespreken. Of en in hoeverre de school in staat is om maatwerk te bieden hangt uiteraard af van de school, maar deze is wel verantwoordelijk voor het onderwijs aan al haar leerlingen, ook als die chronisch ziek zijn. Meer informatie is te vinden op de website. De adressen van consulenten onderwijs aan zieke leerlingen vindt je op www.ziezon.nl De leerplichtambtenaar vind je via de website van je eigen gemeente. Informatie over REC's en ambulante begeleiders kun je vinden op speciaalonderwijs.kennisnet.nl

Succes met je opleiding!